نگاه

سال‌های سخت احزاب

زهره آشتیانی

• در سال‌های گذشته که دولت اصولگرای محمود احمدی‌نژاد سکاندار دولت جمهوری اسلامی ایران بود، دغدغه‌هایی درباره طرح مباحثی در کشور مطرح می‌شد که بنیانگذارش نظام آن را مبتنی بر «جمهوری اسلامی» قرار داده و دموکراسی اساس آن شد. همه نگرانی از آن بود که پس از گذشت ۳۰سال از نظام جمهوری اسلامی ایران، احزاب به محافلی تبدیل شوند که البته بارها رییس اصولگرای دولت نهم و دهم نیز اعلام کرد هیچ تعهدی به آنها ندارد. تلاش برای پایداری این نگاه نو به ساختار نظامی دموکراتیک در حالی صورت گرفت که جامعه ایران رشد آگاهی سیاسی و پویایی قشر دانشگاهی که تبلور آن در دوران اصلاحات بود را با شکل‌گیری قانونمند احزاب و تشکل‌های سیاسی و دانشجویی در راستای پویایی نقد سازنده حکومت تجربه می‌کرد که ناگهان حکم «توقف» صادر شد. چندان دور نیست زمانی که محمود احمدی‌نژاد با نگاهی متفاوت وارد پاستور شد و یکی از رئوس برنامه‌هایش را نظام‌مندکردن مشارکت مردم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر اساس شایستگی‌ها و بدون تبعیض اعلام کرد، ولی تنها چند ماه پس از آن بود که در سایه اندیشه وی و حامیانش، احزاب به حاشیه رانده و پلمب و تعطیلی رواج یافت و سکوت در برابر تمام خطاها یا به قول قدیمی‌ها «شتر دیدی، ندیدی» به جریان‌های سیاسی القاشد و این تنها راه‌حل بقای آنان اعلام شد. در همان روزها بود که یکی از مقامات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت اصولگرا نیز تاکید می‌کرد «زمان آن فرا رسیده که هیات‌ها جایگزین احزاب شوند و نیازی به تکرار تجربه ناموفق تحزب‌گرایی در جامعه ایران نیست» و در سایه چنین تفکراتی بود که در گرماگرم بررسی لایحه بودجه پیشنهادی سال ۸۵ (اولین لایحه‌ای که دولت احمدی‌نژاد تصویب می‌کرد) از سوی دولت به مجلس، احزاب و گروه‌های سیاسی متوجه وجود حلقه مفقوده‌ای در بودجه شدند، هرچند که مقام‌های وزارت کشور در واکنش به اعتراض احزاب اعلام کردند در حذف بودجه احزاب در سال ۸۵ اشتباهی رخ داده که از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی جبران خواهد شد اما نه‌تنها این اشتباه جبران نشد بلکه حذف بودجه احزاب به منزله صرفه‌جویی در هزینه‌های دولت عنوان شد و هر سال تکرار شد تا دستاورد اندیشه دولتمردان نسبت به نظامی دموکرات تا پایان حضورشان نهادینه شود و اینک پس از گذشت سال‌های سخت احزاب، خواستار تغییر نگاه و روش در توجه به بازسازی جایگاه احزاب هستند؛ همان دیدگاهی که حسن روحانی بارها در سخنانش بر آن تاکید کرده و فعالیت احزاب در چارچوب قانون را نویدی برای نقد و پویایی دولت دانسته است. بنابراین در سال‌هایی نه‌چندان دور دولت مردمی احمدی‌نژاد، دیدگاه رییس اجرایی کشور موجب شد تا احزاب در حاشیه سیاست قرار گیرند و همواره بیم و امیدهایی را درباره فعالیت خود داشته باشند؛ البته احزابی چون جبهه مشارکت و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی نه‌تنها به حاشیه نرفته بلکه با رویکردی برای حذف کلی مواجه شدند یا احزاب دیگری چون «اعتمادملی» با وجود اظهارات مسوولان وقت دولتی مبنی بر اجازه تداوم فعالیت، نه دفتری داشتند و نه اسنادی از فعالیت گذشته‌شان! شاهد آنچه بر احزاب گذشت را می‌توان در خروجی خبری دید که خبرگزاری جمهوری اسلامی بلافاصله پس از اعلام نتایج انتخابات دهم که معترضان بسیاری داشت اعلام می‌کند «احمدی‌نژاد بر جنگ احزاب پیروز شد» و با چنین دیدگاهی تمام مردان دولت احمدی‌نژاد بر این باور بودند که شکل‌گیری احزاب یعنی باج‌دهی به افرادی که تعهدی به حمایت از دولت ندارند. چنین سرنوشتی در حالی بر احزاب تحمیل شد که در سال‌های اخیر بسیاری به انتقاد از ضعف تحزب در ایران گلایه‌مند بودند و روشنفکران و فعالان سیاسی مدام بر این نکته تاکید می‌کردند که باید نظام سیاسی ایران به سمت نظام حزبی حرکت کند ولی به نظر می‌رسید که احزاب در ایران تنها به نمادی برای تثبیت دموکراسی تبدیل شده‌اند و هیچ‌گاه کارکرد اصلی‌شان بروز و ظهور نمی‌یابد. این اعتقادی است که منتقدان به فعالیت سیاسی به آن باور دارند. با چنین سرگذشتی اینک احزاب به دعوت وزیر کشور دولت روحانی قدم به وزارت کشوری می‌گذارند که سال‌ها با آنها بیگانه بود. احزابی که بر این باورند در سال‌های اخیر به اصل «جمهوریت» نظام خدشه وارد شد و فعالیت‌های آنها شاید تنها محدود به تشکیل جلساتی بود که در آن فرصتی برای ارزیابی شرایط موجود فراهم می‌شد بی‌آنکه فضایی برای نقد و اعتراض وجود داشته باشد و حتی آنها امیدی را به تشکیل کنگره‌ها یا مراسمی که به رسم سنت برگزار می‌کردند، نداشتند. اینک دولت تدبیر و امید برای جبران مافات گذشته راهی سخت پیش‌رو دارد. بسیاری اولین گام دولت روحانی برای تعامل با احزاب را به« بالابردن کرکره‌های احزاب» تعبیر کردند ولی آیا تنها بازگشایی درها کافی است، یا اینکه باید به راهکاری برای مشکلی بزرگ‌تر اندیشید و آن‌هم تامین امنیت برای فعالیت مستمر حزبی در سایه تشکیل ساختار نظام‌مند است که شاید راه‌حل آن بازنگری در قانون احزاب و نوع رابطه آنها با حاکمیت خواهد بود که البته رحمانی‌فضلی از پیگیری آن خبر داده است که امید است به مانند همیشه تاریخ در پیچ و خم سیاست مغفول نماند؛ و این از آن جهت مهم است که با هر گونه تغییر رویکردی احزاب از حاشیه امنی برای بقا و فعالیت برخوردار باشند نه آنکه به قول قائم‌مقام حزب اعتمادملی هیچ نهادی مسوولیت تاراج اسناد حزبی را نپذیرد! آنچه مشهود است، اندیشه حسن روحانی نسبت به رعایت حقوق احزاب و آزادی شهروندی در ایران مبتنی بر قانون‌گرایی چه زمانی که از جایگاه رییس مرکز استراتژیک سخن می‌گفت و چه آنکه در مقام رییس دولت سخن می‌گوید تاکید بر تقویت اصل تحزب و حمایت از آنهاست که امید است با چنین رویکردی هیچ‌گاه شاهد بازخوانی «ضدحزبی» در ایران نباشیم و این امیدی است که این روزها بزرگان احزاب با قید تاکید می‌گویند «روحانی به تحزب باور دارد.»

۳۵۰ افسر پلیس ترکیه برکنار شدند

عکس: Gettyimages

شرق: رسوایی اقتصادی در ترکیه، بیش از هرچیز، به قدرت‌نمایی نخست‌وزیر ترکیه و فتح‌الله گولن می‌ماند. فتح‌الله گولن رسوا می‌کند و اردوغان هم برکنار. به گزارش بی‌بی‌سی، رسانه‌های ترکیه می‌گویند که دولت این کشور شب گذشته طی فرمانی ۳۵۰ افسر پلیس را در آنکارا، پایتخت این کشور برکنار کرده است. روسای واحدهای مبارزه با جرایم اقتصادی، قاچاق و جرایم سازمان‌یافته از جمله افسرانی هستند که برکنار شده‌اند. گفته شده که ماموران پلیسی از خارج آنکارا به‌جای این افراد منصوب شده‌اند.

این در حالی است که سی‌ان‌ان ترک می‌گوید دستگاه قضایی ترکیه در ادامه تحقیقات خود ۲۵نفر دیگر را در ارتباط با پرونده فساد بازداشت کرده است. در طول رسوایی فساد، بسیاری از نزدیکان نخست‌وزیر بازداشت شده‌اند و تعدادی از وزارای کابینه او مجبور به استعفا شدند. اردوغان خود ۱۰ وزیر دیگر را عوض کرد، ولی او همواره تحقیقات قضایی در این مورد را «دسیسه‌ای کثیف» خوانده است.

پیش‌تر نیز روزنامه تودیز زمان ترکیه گزارش داد، در جدیدترین دور بررسی پرونده فساد اقتصادی گسترده در ترکیه، ۷۸ افسر و رییس پلیس از اداره بررسی جرایم سازمان‌یافته در استان‌های کیلیس، زکریا و بولو، ۳۰ افسر از دفتر اطلاعات و پلیس بورسا و ۴۵ نفر دیگر از دفتر امنیت عمومی پلیس استانبول از سمت‌هایشان برکنار شدند. به گزارش این روزنامه، ۴۵ افسر پلیس اداره امنیت عمومی و دپارتمان پلیس استانبول در ارتباط با پرونده فساد گسترده در ترکیه از سمت خود برکنار شده‌اند و بسیاری دیگر نیز شغل خود را از دست داده یا افراد دیگری جایگزین آنها شدند. محمدامین چاکیسی، رییس اداره مبارزه با جرایم سازمان‌یافته و قاچاق دپارتمان پلیس استان کیلیس نیز در ارتباط با همین پرونده از سمتش برکنار شده است. همچنین ضیاء آیگون، رییس اداره جرایم سازمان‌یافته و دپارتمان پلیس استان زکریا نیز از سمت خود برکنار شده است. رییس اداره مذکور در استان بولو نیز در ارتباط با پرونده فساد گسترده اقتصادی ترکیه از سمت خود کنار گذاشته شد. ۳۰ افسر پلیس که ۱۱ نفر از آنها از مقام‌های رده بالا هستند، از سمت‌هایشان در واحد اطلاعات دپارتمان پلیس استان بورسا کنار گذاشته شدند.

این درحالی است که روزنامه حریت خبر داد که دولت ترکیه، سفیران خود در سه کشور آمریکا، انگلیس و فرانسه را تغییر داده است. به‌گفته این روزنامه، دولت ترکیه در تغییری مهم، دو نفر از سفرای سابق این کشور در ژاپن را در سمت سفیر ترکیه در آمریکا و انگلیس منصوب کرد. هاکی آکیل، سفیر کنونی ترکیه در پایتخت ایتالیا (رم) نیز قرار است به پاریس برود. اردوغان کشورهای غربی را به دسیسه‌چینی و توطئه در پرونده رسوایی مالی متهم کرده است. احتمالا تغییر سفرای این کشورها با این اتهام بی‌ارتباط نباشد.

عمه «اون»؛ زنده یا مرده؟

شرق: روز گذشته خبر رسید که عمه رهبر کره‌شمالی مرده است؛ خبری کوتاه و به‌اندازه خبر اعدام شوهر او ناگهانی. کیم‌جونگ‌هویی، ۶۷ساله کمتر از یک‌ماه پیش همسرش سانگ‌تائک را از دست داد. او توسط جونگ‌اون، رهبر کره‌شمالی اعدام شد. حالا رسانه‌های کره‌شمالی هم می‌گویند او سکته قلبی کرده، هم می‌گویند خودکشی کرده است. به گزارش دیلی‌میل، اما نه علت دقیق مرگ او مشخص است و نه مکان مرگ. بعضی می‌گویند او پس از مرگ شوهرش سکته قلبی کرده است، برخی دیگر هم معتقدند رهبر ۳۰ساله کره‌شمالی برای افزایش تسلط و کنترلش بر کشور او را نیز به قتل رسانده است. یکی از روزنامه‌های کره‌جنوبی گزارش داده که سرویس امنیتی کره‌شمالی معتقد هستند عمه اون قطعا مرده است، ولی معلوم نیست کجا و چگونه. نظریه‌ای هم هست که می‌گوید او در خارج از کشور، در سنگاپور یا مسکو که برای درمان به آنجا رفته بوده، مرده است. یکی از استادان دانشگاه «واسدا» توکیو و یکی از مقام‌های مسوول در امور کره‌شمالی گفت: ناپدیدشدن کیم‌جونگ‌هویی باعث ایجاد مشکلات سیاسی در پیونگ‌یانگ می‌شود. کیم‌جونگ‌اون تلاش می‌کند تا مدتی بر عدم‌حضور عمه‌اش سرپوش بگذارد تا بتواند قدرت سیاسی خود را مستحکم کند.

اتحاد ۲ سودان برای نفت

عمر البشیر، رییس‌جمهوری سودان برای دیدار با رییس‌جمهوری سودان جنوبی به جوبا رفت و توافق کردند که اعزام نیروهای مشترک به مناطق نفت‌خیز در سودان جنوبی را مورد بررسی قرار دهند. این نیروها قرار است در مقابل شورشیانی بایستند که به شهرهای نفت‌خیز سودان جنوبی حمله کرده‌اند. (ایسنا)

محکومیت: ۱۰ سال زندان

جین جهادی (کالین لاروز)، یک زن آمریکایی به ۱۰سال زندان محکوم شد. «کالین لاروز» در سال ۲۰۱۱ پذیرفته بود که برای کشتن «لارس ویکس» کسانی را به خدمت گرفته بود. ویکس کاریکاتورهایی از پیامبر اسلام(ص) کشیده بود که خشم مسلمانان را در جهان برانگیخت. (آسوشیتدپرس)

«اسنودن» باز هم افشا می‌کند

ادوارد اسنودن، کارمند سابق آژانس امنیت ملی آمریکا اسرار محرمانه بیشتری را برای افشاکردن از روابط آمریکا و رژیم اسراییل در اختیار دارد. خبرنگاری که برای نخستین بار افشاگری‌های ادوارد اسنودن را در سطح جهانی منتشر کرد، این خبر را اعلام کرد. (رویترز)

ارتش عراق آماده پاکسازی «فلوجه»

همزمان با آمادگی ارتش عراق برای آغاز عملیات نظامی گسترده جهت پاکسازی شهر فلوجه از گروه‌های مسلح القاعده، روسیه و فرانسه با ابراز نگرانی نسبت به درگیری‌های استان الانبار، حمایت خود از ارتش عراق در رویارویی با القاعده را اعلام کردند. در همین حال منابع محلی عراق اعلام کردند که ۷۰درصد از شهر فلوجه تحت سلطه «القاعده» بوده و تنها ۳۰درصد آن در کنترل عشایر عراقی است. همچنین شبکه اسکای نیوزعربی اعلام کرد که ساکنان شهر فلوجه به‌خاطر درگیری‌های اخیر از بحران انسانی شدید رنج می‌برند و ساکنان این منطقه با کمبود مواد غذایی و سوخت و نیز آب آشامیدنی روبه‌رو هستند. در همین حال آمریکا اعلام کرد روند تحویل موشک‌ها و پهپادهای شناسایی به عراق را در پی تشدید درگیری‌ها میان دولت این کشور و شبه‌نظامیان القاعده افزایش می‌دهد. در عین حال کاخ سفید ادعاهای مربوط به اینکه درگیری‌های عراق که طی آن شهر فلوجه توسط شبه‌نظامیان تصرف شد، در پی تصمیم باراک اوباما، رییس‌جمهوری آمریکا برای خروج سربازان آمریکایی از عراق بالا گرفته را رد کرد. این در حالی است که جو بایدن، معاون رییس‌جمهوری آمریکا با نوری مالکی، نخست‌وزیر عراق تلفنی گفت‌وگو کرد. پنتاگون اعلام کرد، واشنگتن روند تحویل ۱۰۰ موشک هل فایر را که قرار بود در چند ماه آینده به عراق فرستاده شوند، تسریع خواهد کرد. در تحولی دیگر ایاد علاوی، رهبر فهرست العراقیه و نخست‌وزیر پیشین عراق، در مصاحبه با روزنامه قطری «الوطن» خاطرنشان کرد: جلال طالبانی، رییس‌جمهوری عراق مدت یک‌سال است که در سر کارش حاضر نشده است و هیچ‌کس در عراق نمی‌داند که وی کجاست. هیچ‌یک از مسوولان عراقی نمی‌دانند اوضاع جسمانی وی بهبود یافته یا مریض است. حتی کسی نمی‌داند آیا وی مرده یا در قید حیات است و سانسور کاملی در این‌باره وجود دارد.

ضرب‌الاجل «کری» برای مذاکرات صلح

جان کری تهدید کرد، در صورتی که مذاکرات «صلح» تا ماه مارس به نتیجه‌ای نینجامد، نقش واشنگتن در مذاکرات میان مسوولان اسراییل و تشکیلات خودگردان فلسطین کمرنگ خواهد شد. روزنامه عبری‌زبان معاریو نوشت: جان کری، وزیرخارجه آمریکا پیش از آنکه در سفر اخیرش بخواهد اسراییل را ترک کند، دیداری با «ایزاک هرزوگ»، رییس حزب اپوزیسیون کارگر اسراییل برگزار و درخصوص تلاش‌هایش جهت توافق مرحله‌ای میان اسراییل و تشکیلات خودگردان فلسطین بحث و مذاکره کرد. در همین حال مذاکره‌کننده ارشد تشکیلات خودگردان فلسطین در روند صلح خاورمیانه با بی‌نتیجه‌خواندن سفرهای اخیر جان کری به منطقه عنوان کرد: سخنان شفاهی کری تاکنون راه‌حلی را برای مساله فلسطین که ۶۰سال از عمر آن می‌گذرد، ایجاد نکرده است. این در حالی است که نخست‌وزیر رژیم اسراییل مدعی شد که موفق شده جان کری را درخصوص حفظ بلوک‌های شهرکی ساخته‌شده در اراضی کرانه باختری قانع کند. با پایان یافتن سفر جان کری به منطقه، رژیم اسراییل ساخت ۲۷۲ واحد مسکونی جدید در شهرک‌های یهودی‌نشین را در کرانه باختری تصویب کرد. این در حالی است که محمود عباس، رییس تشکیلات خودگردان فلسطین با بیان اینکه تمام تلاش خود را برای تحقق صلح خاورمیانه به کار می‌بندد تاکید کرد: فلسطین هیچ امتیازی در جریان مذاکرات به طرف اسراییلی اعطا نمی‌کند. عباس همچنین در تماس تلفنی با اسماعیل هنیه، رییس تشکیلات خودگردان فلسطین با وی درباره اوضاع امنیتی نوار غزه گفت‌وگو کرد.

استعفای ۴۰عضو ائتلاف مخالفان سوریه

منابع خبری گزارش دادند ۴۰ عضو از ائتلاف مخالفان سوریه به‌دلیل اختلاف درباره مشارکت این ائتلاف در نشست ژنو۲ استعفا کردند. به گزارش ایسنا، به نقل از پایگاه خبری عربی پرس، شش فراکسیون سیاسی دوشنبه‌شب از نشست‌های ائتلاف مخالفان سوریه در استانبول خارج و اعلام کردند که تمایلی ندارند در نشست ژنو۲ مشارکت کنند. این در حالی است که بان کی مون، دبیرکل سازمان ملل ارسال دعوتنامه‌های رسمی به کشورهای ذی‌ربط جهت حضور در ژنو را آغاز کرده است. در همین حال رجب طیب اردوغان، نخست‌وزیر ترکیه مدعی شد: کنفرانس ژنو ۲ باید به برکناری بشار اسد از قدرت بینجامد. او با طرح این ادعا که اسد مسوول کشتار ده‌ها هزار نفر در سوریه است خاطرنشان کرد: باید تضمین دهیم در ژنو ۲ تمامی اقداماتی را که اتخاذ خواهیم کرد به شکست نمی‌انجامد تا بتوانیم دوره‌ای جدید در سوریه را بدون حضور بشار اسد آغاز کنیم. در تحولی دیگر طبق اعلام مقامات آموزشی سوریه، دانش‌آموزان سوری از سال جدید تحصیلی قادر خواهند بود زبان روسی را به‌عنوان زبان خارجی دوم انتخاب کرده و فرا بگیرند. خبرگزاری نووستی روسیه اعلام کرد دانش‌آموزان سوری از سال جدید تحصیلی قادر خواهند بود زبان روسی را به‌عنوان زبان خارجی دوم انتخاب کرده و فرا بگیرند. در حال حاضر آموزش زبان انگلیسی در مدارس سوریه اجباری است و دانش‌آموزان سوری می‌توانند از پایه پنجم تحصیلی، زبان فرانسوی را به‌عنوان زبان خارجی دوم انتخاب کنند.

نگاه بیرون

ترکیه آشفته

REUTERS

• رسوایی مالی که دولت رجب طیب‌اردوغان با آن روبه‌رو شد ترکیه را آشفته کرده و برقراری ثبات در این کشور، ممکن است ماه‌ها طول بکشد. این رسوایی مالی موجب شد تا اعتباری را که نخست‌وزیر ترک‌ها در سطح جهانی از ترکیه به‌عنوان جامعه‌ای مدرن برجای گذاشت، فرو ریزد و فشارهای سیاسی و اقتصادی که با این رسوایی مالی ایجاد شد بانک‌مرکزی ترکیه را به‌شدت با چالش روبه‌رو کرد. بازارهای مالی، تجارت، بخش‌های ساخت‌وساز و اقتصاد ترکیه در پی این رسوایی با رکود بی‌سابقه‌ای روبه‌رو شدند. افشای رسوایی درست قبل از انتخابات شهرداری در ماه مارس و انتخابات ریاست‌جمهوری در ماه آگوست، حزب عدالت و توسعه رجب طیب‌اردوغان را تعضیف کرد. خریداران خانه و شرکت‌های ساختمالی با افزایش نرخ تورم، دولت اردوغان را مورد انتقاد قرار دادند. بانک‌مرکزی به‌جای تمرکز بر تورم به حمایت از اقتصاد پرداخت. تحلیلگران معتقدند با افزایش هزینه‌های تامین مالی شرکت‌ها، رشد اقتصادی سال‌جاری با دودرصد کاهش موجب افزایش نرخ بیکاری و کاهش شمار سرمایه‌گذاران خواهد شد. با این رسوایی، توانایی دولت برای تصویب پروژه‌های ساختمانی عظیم که موتوری برای اقتصاد دولت است، مختل شده است. ارزش لیره در ترکیه به پایین‌ترین رکورد تاریخی خود رسید و ترکیه اکنون با بحران بی‌سابقه اقتصادی روبه‌روست. از سوی دیگر درگیری میان اردوغان با متحدان سابقش به یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های دولت او تبدیل شده است. چندین‌دهه بر مسند قدرت‌بودن با رشد اقتصادی بالا و ایجاد ثبات در کشور، حالا نگرانی‌های منتقدان را برانگیخته است. حالا با اخراج ۳۵۰افسر پلیس، دولت رجب طیب‌اردوغان با بزرگ‌ترین پاکسازی از زمان افشای پرونده فساد مالی روبه‌رو شده است. تحلیلگران تلاش‌های نخست‌وزیر در این پرونده از جمله اخراج این ۳۵۰افسر پلیس را به‌حاشیه‌راندن کسانی می‌دانند که قصد دخالت در تحقیقات را دارند. در میان اخراج‌شدگان محمود، شخصی که پلیس ضدشورش آنکارا را رهبری می‌کرد قرار دارد. آن‌گونه که منتقدان می‌گویند او در تظاهرات ضددولتی ماه ژوئن، خشونت بیش‌ازحدی علیه معترضان به‌کار گرفت. با این حال نکته‌ای که این موارد را مبهم می‌کند این است که ۸۰نفر از این افراد اخراج‌شده، مسوولانی هستند که قرار بوده به‌صورت مستقیم بر پرونده‌های مالی نظارت داشته و مانع رخ‌دادن فساد مالی شوند.